

Eines per a la construcció de coneixement pedagògic a partir de la transferència d'experiències d'Aprenentatge Servei (ApS) en la formació inicial de mestres

En el marc del projecte **2014 ARMIF 00044 "Construcció de coneixement pedagògic a partir de la transferència d'experiències d'Aprenentatge Servei (ApS) en la formació inicial de mestres"**, l'equip¹ d'investigació, en col·laboració amb sis estudiants dels Graus d'Educació Infantil i d'Educació Primària, de la Universitat de Barcelona, i set estudiants del Grau d'Educació Primària de la Universitat de Girona als qui agraïm la seva participació i implicació, ha co-dissenyat els instruments següents amb l'objectiu de facilitar que l'anàlisi, reflexió i valoració de les experiències educatives que hagin viscut els i les estudiants, faciliti l'adquisició del coneixement teòric que es treballa a les aules de la Universitat.

En un primer moment, els vam sotmetre a validació per part de set especialistes en Pedagogia i Aprenentatge Servei: les valoracions van ser molt favorables i vam introduir les seves observacions de cara a la millora dels instruments. En aquest moment, continuem amb la tasca de validació mitjançant dues vies més. Per una part, la de l'estudiantat: comptem amb la col·laboració de cinc estudiants del Grau d'Educació Primària (UB) i set del mateix grau de la UdG. Per l'altra, la de la pràctica: hem aplicat els instruments a dues assignatures i quatre grups de primer curs dels Graus d'Educació Infantil i d'Educació Primària a la Universitat de

---

¹Ana Ayuste; Anna Escofet; Begoña Gros; Núria Obiols; Montserrat Payà; Begoña Piqué; i Laura Rubio, de la Universitat de Barcelona; Mariona Masgrau, de la Universitat de Girona; Anna Comas, de l'Escola La Maquinista (Barcelona) i Mre Teresa Sansalvador, de l'Escola La Farigola (Barcelona).

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Barcelona. A totes les persones participants en aquest triple procés de validació, especialistes i estudiants, els agraïm la seva dedicació i col·laboració.

Aquests instruments estan co-dissenyats per a ser aplicats, bé puntualment (escollint el o els que es considerin més adequats per als interessos d'ensenyança-aprenentatge de cada assignatura), o bé com a vertebradors de la mateixa. En aquest darrer cas, és adient atendre als tres moments en els què hem classificat: abans d'iniciar l'experiència o projecte (ApS, Pràcticum...), durant el desenvolupament del mateix i en acabat. D'aquesta manera, les situacions d'acció educativa reals i viscudes pels i les estudiants, s'estenen al llarg de l'assignatura.

La descripció que s'ofereix és de tipus general amb la intenció de què cada persona l'adapti a les característiques de cada grup-classe, assignatura i estil de professorat. Aquesta és una condició, la de flexibilitat o adaptabilitat dels instruments, que considerem prioritària per tal que serveixin a l'objectiu per al que han estat co-dissenyats: l'acostament entre pràctica i teoria i, amb ell, una formació acadèmica més significativa i vinculada a la realitat educativa escolar del nostre estudiantat.

Si bé han estat pensats per a experiències que hagin tingut els i les estudiants mentre exercien el rol d'educadors/es (a projectes d'ApS, Pràctiques, classes de reforç, en esplais, com a monitors/es de menjador...), també poden aplicar-se al voltant de situacions que hagin viscut com alumnes o donant suport a d'altres professionals.

Una darrera consideració encara: si bé la recerca s'ha centrat en la formació inicial de mestres, considerem que poden ser d'utilitat també als altres Graus de la Facultat d'Educació, així com també d'altres àrees on la vinculació entre la pràctica professional i la construcció de coneixement teòric sigui necessària.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Per últim, voldríem indicar que la metodologia emprada (co-disseny) i l'activitat duta a terme mitjançant aquesta, ha produït efectes formatius en l'equip d'investigació, acostant-nos més al punt de vista dels futurs/es mestres, formant-nos en noves metodologies i tècniques d'ensenyança-aprenentatge i qüestionant-nos la nostra funció a les aules.

Esperem que puguin ser d'utilitat per a la docència universitària.

1. LLISTAT DE CONCEPTES CLAU DE L'ASSIGNATURA

FASE DE MOTIVACIÓ I
PREPARACIÓ

ACCIONS QUE POSSIBILITA

DEFINICIÓ

OBJECTIU

APLICACIÓ

És el **conjunt** dels **coneixements** a desenvolupar i les seves connexions en el **marc de l'assignatura** que s'elabora conjuntament entre estudiants, mestres referents i professorat universitari.

Les idees o coneixements centrals s'estructuren per **apartats** i **subapartats** relatius a, per exemple, les característiques, les condicions, etc.

Serveix de **full de ruta** o mapa indicador del que s'ha d'aprendre a l'assignatura.

Es tracta d'un **anar i tornar cíclics**; de la situació d'experiència als conceptes i d'allò més general a allò més particular.

L'estudiant recorre al llistat en aquelles tasques que demanen **reflexionar teòricament** sobre situacions d'experiència: la seva consulta pot ser útil per assenyalar **elements teòrics** o conceptuals exemplificats a la realitat; per **qüestionar-la** i per **qüestionar-se** com a futur/a mestre/a, **suggerint** altres maneres de fer en educació o altres elements necessaris de considerar per a la comprensió de la

- **Clarificar** els aprenentatges a assolir dins el marc de l'assignatura.
- Servir de **guia** als/les estudiants i professorat universitari, orientant i regulant els processos d'ensenyança-aprenentatge.
- Afavorir els **processos de conceptualització**.
- **Facilitar** l'establiment de **relacions** entre coneixements

- Elaboració, per par del professorat, d'una **primera llista** de coneixements a desenvolupar.
- Es **comparteix** amb els/les **mestres** referents de **l'escola**. Preferentment, abans d'iniciar-se la docència, Els/les mestres fan **aportacions** en relació al servei a realitzar i les possibilitats del pla docent de l'assignatura, aportacions amb les que es completa el llistat.
- Es **presenta** la llista al **grup-classe** i es tenen en compte els possibles **nous conceptes** a afegir a la llista. Es pot debatre a través del Campus Virtual.
- Es publica al moodle la **llista definitiva**.
- **Optatiu**: Es pot obrir un **fòrum de participació lliure** al *Campus Virtual* per continuar la comunicació de nous continguts d'aprenentatge, sota alguna frase semblant a "Tinc l'expectativa que aquesta assignatura m'aporti...". El professor/a en farà la lectura, treballarà les aportacions en el sentit de destriar les que es poden incorporar, des del pla docent de l'assignatura, les **incorporarà** al llistat i les **comunicarà** al grup-classe.
- Publicació del **llistat definitiu** al *Campus Virtual* per ser **consultat** de forma habitual al llarg del desenvolupament de l'assignatura.
- El professorat, per tal de regular la seva docència anirà **ajustant la llista** als continguts seleccionats i al temps del que es disposa.
- La utilitat d'aquest instrument s'amplifica quan **s'associa a d'altres** que cerquen reflexionar sobre situacions experiencials

- Situar la font de les idees prèvies o del coneixement anterior.
- Assenyalar els coneixements treballats fins al moment que es relacionen amb la situació d'experiència.
- Expressar les necessitats formatives dels/les estudiants.

situació d'experiència. També per **regular** el seu procés d'aprenentatge dins l'assignatura i **valorar** el ritme de desenvolupament d'aquesta.

(p.e., Entrenament per a la pràctica reflexiva o Anàlisi d'incidentes crítics). En aquests casos, la seva consulta, a mode de plantilla o mapa, hauria de **facilitar** els processos de conceptualització, visualització de les relacions entre conceptes i/o suggerir idees, principis, etc. a incorporar com a futurs/es mestres.

Exemple: Per fer la primera proposta del llistat, el/la professor/a pot preguntar-se sobre què és el que haurien d'aprendre els/les estudiants en relació a l'assignatura, per què són importants aquests aprenentatges i què els aporten per a la seva formació professional. Per a la consulta amb els/les mestres referents, els pot plantejar si falten coneixements bàsics i si es poden organitzar d'una altra manera per tal d'assolir millor tant el servei com els objectius d'aprenentatge de l'assignatura. Al grup-classe se'ls pot preguntar si, tenint en compte el sentit i els objectius de l'assignatura, hi ha d'altres coneixements, a més dels ja exposats, que consideren necessaris de fer.

A banda de recórrer al llistat per valorar els avenços com a estudiant i en relació al desenvolupament de l'assignatura, aquest ha de ser un element de consulta per aquelles tasques adreçades a analitzar situacions experiencials:

- Relacionant, en una primera revisió, la situació amb el concepte o conceptes vinculats (p.e., "Els infants manipulen lliurement el material que la mestra els ha proporcionat. De vegades, li fan preguntes o li ensenyen el que han fet": dimensió activa de l'educació; educació i llibertat; educació i comunicació...).
- Aprofundint en allò observat i extraient noves relacions entre situació i coneixements. Procedint d'aquesta manera podem donar peu a desenvolupar les vinculacions explicitades. Per fer-ho, l'estudiant revisa novament el llistat, preguntant-se, p.e., quines altres accions o característiques descriuen la situació d'experiència i amb quins coneixements es poden relacionar (p.e., l'infant com a protagonista; les actituds d'escolta i respecte; l'observació en el/la mestre/a; la confiança en l'educand; construcció d'un clima relaxat; aprenentatge per experimentació, per descobriment...). També es pot seguir el camí invers, preguntant-se quines implicacions o derivacions, en aquest moment teòriques, es poden fer dels coneixements ja assenyalats i identificar-les a la situació d'experiència (p.e., la mestra només intervé per a reforçar les accions dels nens i nenes; és un moment tranquil i plàcid; de vegades, els infants repeteixen les mateixes accions; d'altres, fan de noves...).
- Posant-lo en relació amb altres conceptes clau, en aquest tercer moment novament genèrics. A tal fi, l'estudiant es pot plantejar quins altres conceptes generals englobarien tots els destacats, a més dels expressats en primer lloc (p.e., Escola Nova; relació educativa; l'educació lenta; condicions per a dur a terme aprenentatges significatius...).

En definitiva, es tracta d'un anar i tornar cíclics; de la situació d'experiència als conceptes i d'allò més general a allò més particular.

2. ESCRIPTURA BIOGRÀFICA

FASE DE MOTIVACIÓ I PREPARACIÓ i FASE DE TANCAMENT DEL PROJECTE

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ELEMENTS A TREBALLAR
<p>Són activitats de record, narració i anàlisi de situacions de la història personal amb l'objectiu de reviure les pròpies experiències i dotar-les de sentit. Donat que és una tècnica clau en la construcció de la identitat personal, pot ser de molta utilitat a l'hora d'establir espais d'autoconeixement (en base al propi passat com a subjecte de l'educació) que esdevinguin un punt de partida per a la identitat professional que s'està forjant (com a professional de l'educació en el futur). Pot servir per analitzar situacions educatives amb totes les eines elaborades al llarg del curs, així com també projectar resolucions diferents a les que van succeir en el seu moment.</p> <p>Els exercicis d'escriptura autobiogràfica es poden aplicar en diferents moments de l'assignatura. L'ús d'exercicis autobiogràfics a la primera fase del projecte té un sentit fonamentalment d'identificació de fets educatius i assumpció de preconceptes. En la part final del</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prendre consciència de la pròpia vivència del fet educatiu a partir de situacions concretes (habitualment des del rol d'alumne, aprenent). ▪ Fer emergir creences, coneixements i teories implícites. ▪ Analitzar l'experiència educativa des d'un nou rol (futur mestre). ▪ Explorar/intercanviar altres perspectives envers situacions pròximes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sobre tot a l'inici, donar indicacions clares: el/la professor/a selecciona la situació educativa personal sobre la qual els/les alumnes han de treballar. ▪ Els nuclis de treball poden ser diversos, l'essencial és que responguin a situacions viscudes en primera persona: experiència de caràcter positiu/negatiu; experiència en la que es va aprendre alguna cosa amb dificultats; experiència de relació positiva o negativa amb un/a mestre/a; experiència sobre un conflicte ben/mal resolt en una situació educativa, etc. ▪ Insistir en que el text ha de ser exhaustiu, contemplar tot tipus de detalls i fer referència tant als fets succeïts concrets com a la vivència dels mateixos. ▪ A la tasca d'anàlisi i reflexió el/la professor/a pot fer preguntes com: per què has triat aquesta situació per a fer el text?; identifica els elements característics; com et vas sentir en aquesta situació?; com valores l'actuació del/la mestre/a?; què creus que va tenir en compte?; de quina manera creus que s'hauria pogut resoldre millor? ▪ Important reservar un temps per treballar en petit grup a partir de l'intercanvi sobre els textos i l'anàlisi realitzats a títol individual amb l'objectiu d'extreure aspectes a destacar, preguntes suggerides... ▪ El resultat del treball en grup pot ser compartit amb la resta del grup classe, així com també un element de referència en la línia del temps a elaborar durant el 	<p>Fase de <i>Motivació i Preparació</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar i descriure la situació d'experiència. ▪ Exposar les implicacions emocionals i relacionals que envolten la situació d'experiència. ▪ Explicitar i prendre consciència de les idees prèvies associades a la situació (fer emergir les pre-concepcions). <p>Fase de <i>Tancament del projecte</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Explicitar i prendre consciència de les idees prèvies associades a la situació (fer emergir les pre-concepcions). ▪ Pensar críticament i formular noves preguntes. ▪ Comunicar-se i aprendre en el grup d'iguals, espontàniament o acadèmicament. ▪ Distingir entre coneixement anterior i el nou coneixement. ▪ Establir connexions entre el nou aprenentatge i la construcció de la identitat professional i personal. ▪ Relacionar o transferir

projecte pot servir per **analitzar situacions educatives** amb totes les eines elaborades al llarg del curs, així com també **projectar resolucions diferents** a les que van succeir en el seu moment. Els exercicis autobiogràfics poden relacionar-se amb **d'altres instruments proposats**, sobretot agafant-los com a punt de partida per a posteriors activitats d'anàlisi.

curs. Així doncs, els exercicis d'escriptura autobiogràfica tot i tenir un fort valor de treball individual, també poden ser una bona font d'aprenentatge a partir de la **socialització** i de **l'intercanvi** dels mateixos.

l'aprenentatge adquirit amb/a altres situacions d'experiència.

Exemple: "Les matemàtiques i jo mai hem estat gaire amigues donada la manca de sentit que li atribuïa a aquesta assignatura. Recordo a 3er de primària, el mestre de matemàtiques, un home bastant gran i amb el pèl ple de cabells blancs, ens "injectava" les matemàtiques com un fet de "això és així perquè sí". És a dir, en cap moment ens deixava raonar ni ens explicava la utilitat que tenia realitzar problemes o aprendre les taules de multiplicar. Era força estricte i semblava que l'únic que l'importava és que sabéssim recitar les taules de dalt a baix. Jo sempre he estat una nena curiosa i amb vuit anys no m'explicava perquè havia de saber aquell cúmul de números sense sentit. No obstant això, no volia suspendre i vaig esforçar-me per aprendre aquella tota aquella cantarella. Després de molts intents, vaig aconseguir verbalitzar-les i em vaig quedar satisfeta tot i que, ara me n'adono, només havia fet un aprenentatge mecànic. El problema va arribar els dies posteriors quan havíem d'aplicar aquells coneixements, era el moment de fer multiplicacions. Jo sabia el procediment perquè havia estat atenta a les classes i perquè prèviament vam realitzar exercicis amb les taules de multiplicació al davant però quan va ser el moment de fer les proves individuals sense ajuda ni suport no recordava cap taula. D'aquesta manera vaig passar molts i molts dies de patí castigada copiant les taules de multiplicar. Quan les taules se'm tornaven a oblidar em tornaven a castigar fent copia les hores del pati i així successivament fins que va passar tot el curs de 3er. No vaig assimilar les taules de multiplicació i els anys posteriors me les havia de tornar a estudiar per poder realitzar molt bé els exercicis i que no marxessin volant del meu cap."

3. ROLE PLAYING

FASE DE MOTIVACIÓ I PREPARACIÓ i FASE DE TANCAMENT DEL PROJECTE

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ELEMENTS A TREBALLAR
<p>Instrument d'aprenentatge i millora de les relacions personals a partir de la utilització de tècniques de dramatització. Consisteix en que dues o més persones representen una situació o un cas concret de la vida real a partir dels rols que prèviament se'ls ha assignat. Es requereix per part dels participants que facin un exercici d'empatia i que es posin en el lloc d'altres persones. És una eina molt útil per facilitar la comprensió d'altres punts de vista i observar com els diferents rols es</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observar l'actuació dels personatges representats i reflexionar sobre les actituds, concepcions, valors i estratègies que s'han posat en joc. ▪ Facilitar la solució de conflictes futurs a partir de la solució de conflictes ficticis i la representació de diferents rols. ▪ Anticipar, avaluar i modificar determinades respostes en la interacció social. 	<p>Pot partir de situacions donades pel professorat (Fase Motivació) o bé d'altres creades per els/les propis/es estudiants (Fase de Tancament).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Motivació. Explicació breu i clara de la metodologia (indicant que es tracta d'una forma activa i vivencial d'aprendre que integra el "pensar, sentir i actuar" i que dóna l'oportunitat d'experimentar situacions ja viscudes o noves vivències). Es presenta la situació a representar o es decideix entre tots els participants els temes de més interès i es construeix, en subgrups, la situació sobre la temàtica de més consens. ▪ Preparació de la dramatització. Els estudiants que realitzen la dramatització, preferiblement de forma voluntària, disposen d'uns minuts per acomodar-se al seu paper i ubicar-se en la situació o el cas a representar. Simultàniament, convé que el professorat indiqui algunes pautes d'observació per a la resta del grup per tal de facilitar l'anàlisi i les reflexions posteriors. ▪ Dramatització. Posada en escena imaginant que estan vivint l'escena proposada. Es deixa desenvolupar el temps suficient per a què puguin emergir els aspectes profunds de la relació i apareguin les dificultats o els conflictes latents. No convé allargar aquest temps per no forçar la situació. Exemple: "Com a tutora del grup de 2n, has convocat a la família de la Greta per compartir la teva preocupació en relació al seu baix rendiment acadèmic respecte a la resta de la classe". Rols a distribuir: mare, pare i tutor/a. ▪ Reflexió i debat. Provocar la reflexió i el debat, primer dels estudiants que han representat l'escena i després dels que l'han observat, per tal d'analitzar i valorar els rols que s'han posat en joc i com han interactuat. Fer preguntes com: <ul style="list-style-type: none"> ○ Actors/es: En què t'has basat per interpretar aquest 	<p><i>Fase Motivació i Preparació:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar i descriure la situació d'experiència. ▪ Exposar les implicacions emocionals i relacionals que envolten la situació d'experiència. ▪ Explicitar i prendre consciència de les idees prèvies associades a la situació (fer emergir concepcions prèvies). ▪ Acostar-se a la realitat comprenent la seva complexitat (acceptant matisos i diferents interpretacions sense que això suposi pensar que totes les anàlisis són igual de bones). ▪ Expressar les necessitats formatives dels/les estudiants. <p><i>Fase de Tancament del projecte</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Assenyalar els coneixements treballats fins al moment que es relacionen amb la situació d'experiència. ▪ Pensar críticament i formular noves preguntes. ▪ Analitzar la situació i aplicar els coneixements adquirits de manera argumentada. ▪ Comunicar-se de forma argumentada amb el professorat, fent referència a

manifesten interactuen	i	<p>personatge?; Com t'has sentit?; Què t'ha sorprès de la teva pròpia interpretació? I de la dels/les teus/teves companys/es?; Quins arguments, activitats,... creus que han funcionat millor? ¿Per què?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Grup-classe: Com us heu sentit? Què us ha sorprès de la interpretació?; Quin model o models de mestre (familiar, estudiant,...) ha emergit durant la representació?; Quines idees sobre l'educació, concepcions teòriques heu identificat en la representació?; S'ha produït algun moment de tensió, distanciament,...? Per què penseu que ha passat? Conclusions i possibles estratègies de canvi, millora,etc.	<p>idees, conceptes, teories...</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Relacionar o transferir l'aprenentatge adquirit amb/a altres situacions d'experiència.
-------------------------------	---	--	--

4. TONALITATS PEDAGÒGIQUES

FASE DE MOTIVACIÓ I PREPARACIÓ i FASE DE TANCAMENT DEL PROJECTE

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ELEMENTS A TREBALLAR
<p>Sintetitzar una experiència educativa viscuda per l'estudiant que tingui com a protagonista algun/a educador/a. Es tracta d'identificar, a partir de l'experiència seleccionada, algun tret que considerin important per a la seva tasca professional i, en concret, per una possible acció educativa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ser capaços d'extreure de la pròpia experiència educativa idees claus que esdevinguin criteris pel nostre exercici en l'àmbit educatiu. ▪ Reflexionar sobre els propòsits que tenim a l'iniciar una experiència educativa. ▪ Construir un recull de recursos educatius que formin part del propi ideari de propòsits educatius i que continguin el màxim de versatilitat possible.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demanar als estudiants que pensin, de forma individual, sobre alguna experiència educativa en concret, però centrada en una acció educativa portada a terme per un/a educador/a. ▪ Cal que extreguin d'aquesta reflexió, quin tret educatiu se'n deriva de l'experiència. El procés de concreció es farà primer individualment i després es posarà en comú en el grup per tal de construir conjuntament els trets educatius. ▪ Analitzar la varietat de trets amb l'objectiu de seleccionar només aquells que serviren per a tots de forma força indubtable (flexibilitat, implicació....) i decidir quins serien més persona ▪ La llista elaborada es pot emprar al començar l'assignatura i, a partir d'aquest moment, es pot recordar per a diverses activitats en les que les i els estudiants requereixen pensar o dissenyar algun tipus d'acció educativa i, per tant, hagin de pensar quins trets els agradaria que tingués la seva acció.	<p><i>Fase Motivació i Preparació i Fase de Tancament del projecte:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar i descriure la situació d'experiència. ▪ Comunicar-se i aprendre en el grup d'iguals. ▪ Comunicar-se de forma argumentada amb el professorat. ▪ Expressar les necessitats formatives dels/les estudiants. ▪ Establir connexions entre el nou aprenentatge i la construcció de la identitat professional i personal.

Exemple: Segons la situació, un/a alumne/a pot dir, per exemple, que en aquella situació en concret, destacaria la capacitat del/la mestre/a per canviar quan les

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

circumstàncies ho demanaven. Per tant, cal ajudar a l'alumne a concretar aquest tret fins arribar a definir, per exemple, la flexibilitat. Per ajudar-lo/a a concretar, li podem preguntar: Com en diries d'aquesta capacitat? Alguns exemples podrien ser: "Tenia molta capacitat de canviar quan era necessari" (versatilitat). "Li encantava que tots participéssim, diguéssim la nostra" (participació). "No s'ho prenia a la lleugera" (implicació).

5. DEFINICIÓ ACUMULATIVA DE CONCEPTES

**FASE DE MOTIVACIÓ I PREPARACIÓ i
FASE DE TANCAMENT DEL PROJECTE**

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ELEMENTS A TREBALLAR
<p>Elaborar una primera definició dels conceptes bàsics d'un mòdul o tema conjuntament amb tots els estudiants. Serveix per conèixer, activar i compartir els coneixements previs sobre una matèria i adonar-se que sempre es tenen unes idees prèvies sobre qualsevol matèria, que els companys poden tenir idees diferents o complementàries i que aprendre implica modelar, aprofundir o contrastar aquestes idees inicials (no només descobrir-les de cap i de nou). Es pot fer servir com a mode d'avaluació sumativa per veure què s'ha après de cada concepte al final d'un curs, ja que la dinàmica permet que els/les alumnes matisin i ampliiïn els conceptes i se'n facin definicions complexes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Activar coneixements previs i compartir-los. ▪ Concretar el punt de partida conceptual a partir del qual es començarà a aprofundir o ampliar. ▪ Ajudar a concebre el coneixement com un flux dinàmic i en evolució. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Es reparteixen entre els estudiants uns fulls amb un concepte diferent en cadascun escrit clarament a la part superior. O, es passen fulls en blanc i s'apunten els conceptes a la pissarra. ▪ Cada alumne/a ha de definir els conceptes tan bé com sàpiga. ▪ S'han de fer rodar els fulls perquè tots els/les altres alumnes puguin anar millorant o ampliant aquestes definicions. El següent alumne haurà de llegir les aportacions, corregir-les i/o millorar-les en la mesura del possible o com cregui convenient. ▪ Obtenció d'una certa radiografia del coneixement i les conviccions que té el grup-classe entorn d'aquests conceptes. 	<p><i>Fase Motivació i Preparació i de Tancament del projecte</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Explicitar i prendre consciència de les idees prèvies associades a la situació (fer emergir les preconcepcions). ▪ Expressar les necessitats formatives dels/les estudiants. ▪ Distingir entre coneixement anterior i el nou coneixement. ▪ Relacionar o transferir l'aprenentatge adquirit amb/a altres situacions d'experiència.

Exemple: En l'assignatura de Dinamització de la Biblioteca Escolar, la professora vol introduir la necessitat de registrar i ordenar els documents en les biblioteques de manera escrupolosa i sistemàtica, ja que es treballa amb grans quantitats de materials. Abans d'introduir com s'ha de portar a terme aquesta catalogació i ordenació en les biblioteques escolars, la professora indaga en què s'han fixat els estudiants respecte aquest tema en les seves visites a les biblioteques públiques com a usuaris. Per això, fa targes amb els següents conceptes a la part superior: catàleg, teixell, signatura topogràfica, CDU - codi decimal universal, registre bibliogràfic, e-Pèrgam, catalogació. A continuació demana als estudiants que escriguin a sota tot allò que en saben; un cop ho hagin fet, han de passar el full al/la company/a del costat, el/la qual haurà de llegir

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

les aportacions i completar-les, corregir-les o millorar-les en la mesura que pugui o cregui convenient.

6. INTRODUCCIÓ A LA DINÀMICA DE PRÀCTICA REFLEXIVA

FASE DE MOTIVACIÓ I PREPARACIÓ

ELEMENTS A TREBALLAR

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ELEMENTS A TREBALLAR
<p>Preparar al grup pels anàlisis sistemàtics i en profunditat de les situacions d'experiència viscudes que aquest/a valora com enriquidora o d'interès. Han de permetre fer-lo/a més conscient del que ja sabia, del que està aprenent i sobre del què necessitaria més formació. Cada estudiant selecciona i descriu l'experiència i la presenta a cada membre del seu grup. A partir d'unes preguntes generals pautades pel professor/a, el grup reflexiona sobre la situació d'experiència a fi d'extreure els màxims aprenentatges possibles tant en relació a coneixements teòrics com pràctics o d'intervenció.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Afavorir l'actitud reflexiva sobre la pràctica o els fets educatius. ▪ Facilitar la sistematització de la reflexió. ▪ Valorar el coneixement tàcit. ▪ Aprofundir en l'activitat de conceptualitzar. ▪ Adquirir estratègies i recursos per a la intervenció educativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Es sol·licita als/les estudiants que, de forma autònoma i individual, fora de la classe, facin una reconstrucció completa de la situació d'experiència viscuda, acompanyada d'una reflexió de la intervenció o acció realitzada tot qüestionant-se el perquè d'aquella acció o reacció davant de la situació. ▪ Se'ls/les pot suggerir les següents situacions: Descriu una experiència educativa que hagi presenciat o viscut en primera persona i que, pel motiu que sigui, et va sorprendre positiva o negativament; Descriu una experiència recent o passada de la que consideres que has aprens molt en relació a la feina de mestre/a, o bé que et va sobtar i no vas saber reaccionar; Descriu una experiència que hagi viscut a l'ApS relacionada amb els continguts de l'assignatura (diversitat, coeducació, avaluació, resolució de conflictes, etc.); Explica quines són les implicacions emocionals i relacionals que envolten la situació d'experiència; Explica perquè vas actuar d'una manera determinada (intervenint o no intervenint). ▪ A classe, es sol·licita als/les estudiants que s'agrupin en petits grups i comparteixin una de les situacions. Es fa una reflexió compartida a través de la interacció, del contrast i de la verbalització de les diferents opinions que manifesten els/les membres del grup. S'origina un treball d'identificació de trets comuns i diferencials entre les aportacions realitzades, i es mira d'establir relacions entre aquestes tot fent l'intent d'agrupar-les. ▪ Es sol·licita als/les estudiants que elaborin unes conclusions o que detallin un pla d'intervenció, és a dir, que defineixin quines accions caldria dur a terme en la situació plantejada. ▪ Se'ls demana que argumentin o justifiquin aquest pla d'acció a partir dels elements teòrics treballats a classe, bé a través d'una exposició magistral, d'una lectura realitzada, d'una conferència o xerrada, etc. ▪ Els/les estudiants fan una reflexió sobre els canvis apareguts entre la intervenció inicial de la situació d'experiència i el pla acordat. Es poden 	<p><i>Fase Motivació i Preparació:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar i descriure la situació d'experiència. ▪ Exposar les implicacions emocionals i relacionals que envolten la situació d'experiència. ▪ Explicitar i prendre consciència de les idees prèvies associades a la situació (fer emergir les pre-concepcions). ▪ Assenyalar els coneixements treballats fins al moment que es relacionen amb la situació d'experiència. ▪ Pensar críticament i formular noves preguntes. ▪ Analitzar la situació i aplicar els coneixements adquirits de manera argumentada. ▪ Acostar-se a la realitat comprenent la seva complexitat (acceptant matisos i diferents interpretacions sense que això suposi pensar que totes les anàlisis són igual de bones). ▪ Expressar les necessitats formatives dels/les estudiants.

realitzar diferents preguntes per **orientar la reflexió**: Què creieu que podeu aportar al vostre grup respecte a l'experiència? I ells, que et poden aportar a tu?; Quins continguts treballats fins al moment es relacionen amb l'experiència?; Podeu relacionar (argumentar) la intervenció realitzada/observada a partir dels continguts treballats?; Quina opinió teniu respecte a la seva intervenció a la realitat educativa i escolar?; Quina idea, concepte, o contingut voldríeu comentar o comunicar al professorat?; Heu recorregut a aquestes idees quan ensenyàveu quelcom a algú (companys/es, classes particulars...)?

- De forma **optativa** es pot fer una **exposició** al grup classe de les **propostes sorgides** en cadascun dels grups, la seva aplicació i argumentació, o bé recollir totes les aportacions mitjançant la tècnica de l'acta viva, diari de classe o síntesi de la sessió.
- Es sol·licita als/les estudiants que novament de forma **autònoma i individual** fora de classe, facin una **valoració de l'aprenentatge** respecte a la situació d'experiència viscuda que han compartit, que **reflexionin** sobre el que volen **modificar o mantenir** en la pròxima intervenció, i que **revisin** els coneixements **necessaris** a adquirir. En aquest últim punt i de forma orientativa se'ls/les pot plantejar les següents qüestions: Quines preguntes t'ha permès formular l'experiència? Quines necessitats formatives has detectat arrel d'aquesta experiència? Has observat diferències entre el que sabies abans i ara, respecte de l'experiència? Creus que el què has après amb aquesta experiència t'ajudarà en la teva pràctica professional? I a nivell personal? Has obtingut estratègies o recursos que et podran servir en altres experiències?

- Distingir entre coneixement anterior i el nou coneixement.
- Relacionar o transferir l'aprenentatge adquirit amb/a altres situacions d'experiència.

Exemple: aplicació de l'instrument a un grup d'estudiants de primer del Grau d'Educació Infantil. La lectura realitzada com a base per a la fonamentació teòrica ha estat la de: Santos Guerra, Miguel Ángel. (2006). *La escuela que aprende*. Madrid: Ediciones Morata.

1. Descripció de la situació a l'aula:

Vaig arribar el meu primer divendres d'ApS a les 9 del matí a la classe dels pirates (P3A) de l'escola RA. Un cop tots els nens i nenes duïen la bata i havien deixat els esmorzars i les motxilles van fer la rotllana habitual mirant la graella dels racons i van començar a dir un a un a quin racó volien anar. Un cop trien el racó, es col·loquen un collaret amb el dibuix del racó que han escollit. Ràpidament, vaig adonar-me'n de que el racó de l'ordinador era el més desitjat per tots els nens i de que era el que menys places tenia, ja

que només hi van 3 nens/es amb la mestra de pràctiques. El “conflicte” va sorgir quan van anunciar que quedaven 3 classes per finalitzar amb aquests racons i encara hi havia molts nens que volien anar a l’ordinador i que no hi podien anar per falta de temps i de recursos, ja que és un racó que ha de ser dirigit. La tutora em va mirar i em va preguntar si em venia de gust portar a 3 nens a una altra classe per ampliar el racó d’ordinador fins al final del trimestre.

2. Reflexió individual:

Jo vaig viure la intervenció amb molts nervis perquè no coneixia als nens ni les aules. Tampoc havia fet pràctiques mai i tota la meva experiència prové dels esplais on he treballat però sempre he estat amb nens i nenes de primària. Una possible solució hauria estat per part meva dir amb total llibertat que no em sentia gaire segura i que m’estimava més observar per ser el primer dia, però en aquell moment vaig sentir jo havia de fer el pas i respondre a les necessitats del moment.

Com a mestra, penso que quan tu t’organitzes tenint en compte uns recursos (material i persones) és molt difícil ser creatiu i flexible in situ i fer-ho bé amb tothom. En aquell moment, la tutora va mirar pel bé dels infants perquè tots poguessin passar pel racó de l’ordinador, el qual era el més desitjat. Va veure que de no comptar amb ningú, de sobte tenia a 4 persones a la seva disposició i no va tenir en compte que les estudiants d’ApS potser era la primera vegada que entraven en una aula d’infantil.

Una cosa molt positiva de l’ApS és que aprens molt i que, almenys en aquesta escola, pots intervenir amb els infants. Però, per resoldre aquest conflicte, un cop decidit quina és l’estudiant que farà el racó de l’ordinador li faria un petit resum de què tracta el racó, del que fan, de per què ho fan i de com s’ha de dirigir. Per exemple, “mira, aquí els deixem que experimentin molt, no els diem on han de tocar, què han de fer amb l’ordinador, etc. Nosaltres els proposem aquest programa però cada infant interactua amb l’ordinador com vol, alguns fan figures geomètriques i d’altres estampen animalets”. D’aquesta manera, l’estudiant hauria pogut seguir amb la mateixa línia. Per acabar, trobo que tot i la falta d’informació, crec que la situació es va resoldre de la millor forma possible, ja que finalment, tots els infants van poder passar per aquell racó tan desitjat.

3. Reflexió compartida i conclusions

Les argumentacions del grup van ser diverses. Han considerat que veient el que va passar, el que em va faltar va ser informació per tal de poder dur a terme aquella intervenció més relaxada. Com a equip, considerem que per solucionar aquest conflicte, haguéssim actuat de la següent manera:

Primerament un petit espai per trobar-me amb la cap d’estudis i assegurar-me de que conec el que vindran a fer aquestes estudiants d’ApS i pensar en les coses que poden fer sense fer un traspàs del control molt brusc a les estudiants.

Seguidament, el primer dia trobar-nos soles en algun moment per parlar-nos de la classe i explicar-nos exactament el que fan.

Per acabar, es podria haver pensat abans del primer dia en com ens podríem haver organitzat per tal que no es donés aquesta situació de veure que queden tants nens per passar pel racó de l’ordinador.

4. Valoració final:

Primerament, he après que fer de mestre és molt difícil, ja que has de tenir en compte molt i molts aspectes. Respecte a l’organització, opino que no és tan difícil com sembla, si estàs acostumat a ser una persona organitzada, crec que juga un paper molt important la capacitat de veure el que passarà en el futur i no esperar a l’últim moment per organitzar-ho. Així i tot, sempre hi ha imprevistos. El que penso que jo mantindria de cara a les pròximes intervencions (si jo fos la docent), és la capacitat per pensar i decidir tan ràpid i en benefici dels meus alumnes. Per contra, milloraria el fet de donar informació a l’hora d’organitzar d’una manera o d’una altra, atès que dedicant 4-5 minuts puc millorar el fet que hi hagi una estudiant que no se senti del tot segura. Són petits detalls que amb les presses no hi comptes.

Respecte als coneixements teòrics que han jugat un paper dins d'aquesta experiència hi ha la creativitat per resoldre una situació, la flexibilitat per oferir la millor solució a les necessitats dels infants en aquell moment precís (queden 3 classes i la meitat de la classe no ha passat encara pel racó) i l'actitud positiva i dinàmica que ha de tenir el mestre. Hi ha altres coneixements teòrics que entren dins d'aquesta situació, com per exemple: potenciar la participació dels alumnes, permetre als infants ser protagonistes del seu aprenentatge, oferir entorns rics de cara a l'aprenentatge i comptar amb l'equip.

Tot el que he vist en aquesta experiència i en concret a l'ApS en general influeix en els meus coneixements teòrics perquè els veig com a exemple. Ara ja sé que quan diuen que "s'ha de respectar el ritme de cada infant" s'està referint al que passa a l'aula cada matí quan a poc a poc van entrant, es posen la bata, juguen, etc. També he notat deficiències sobretot en la meua pràctica de cara a com actuar davant d'una cosa que no m'agrada. Tot seguint la teoria que estic aprenent, no sé gaire bé com aplicar-la quan un nen llença els colors per damunt de la taula, quan marxa corrents de la classe o quan pega i insulta. Ara veig que sé actuar quan tot funciona però quan no funciona no sé què és el millor per aquest nen/a. Realment ajuda el castic? Ajuda separar-lo 5 minuts del grup? Entendrà amb això que no m'agrada com s'està comportant? Trobo que em falten eines i estratègies en aquest aspecte.

7. GRUP DE WHATSAPP

FASE DE DESENVOLUPAMENT

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ACCIONS QUE POSSIBILITA
Aplicació de missatgeria multiplataforma que permet enviar i rebre missatges usant la connexió a Internet. Permet crear grups i enviar entre els seus usuaris un nombre il·limitat d'imatges, vídeos i missatges d'àudio.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Compartir incidents, problemes i/o reflexions amb el grup de companys/es de referència ▪ Facilitar l'anàlisi i cerca de solucions grupals ▪ Acollir situacions d'urgència o immediateses que puguin viure els/les estudiants durant la realització de l'ApS.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tota la informació es pot trobar a https://www.whatsapp.com/ ▪ Als/les estudiants que comparteixen centre d'ApS o programa se'ls ofereix la possibilitat d'estar en contacte mitjançant aquesta aplicació. Al grup de whatsapp poden compartir tant situacions problemàtiques com d'èxit, intercanviar idees, cercar alternatives de forma col·laborativa, etc. ▪ D'altra banda, si el grup ho considera oportú, pot portar algunes d'aquestes situacions d'experiència a la classe per ser treballades amb el grup general (sota la forma d'Anàlisi d'incidentes crítics o pràctica reflexiva, p.e.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar i descriure la situació d'experiència. ▪ Exposar les implicacions emocionals i relacionals que envolten la situació d'experiència. ▪ Pensar críticament i formular noves preguntes. ▪ Comunicar-se i aprendre en el grup d'iguals, espontàniament o acadèmicament.

8. ANÀLISI D'INCIDENTS CRÍTICS

FASE DE DESENVOLUPAMENT

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ACCIONS QUE POSSIBILITA
<p>Un incident crític és una situació inesperada que produeix una tensió emocional a causa d'una manca d'eines o d'estratègies amb les que afrontar la situació. És important analitzar situacions crítiques per aprendre estratègies que permetin afrontar situacions problemàtiques inesperades. Els incidents provenen de la pràctica i s'analitzen en posterioritat. La formació que es deriva de l'anàlisi d'aquests incidents té com a objectiu aprendre a reconèixer-los, interpretar-los, aprendre estratègies per afrontar-los i saber gestionar les emocions que provoquen quan succeeixin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar la situació pràctica que resulta conflictiva. ▪ Analitzar la situació generadora identificant les variables que han intervingut. ▪ Relacionar la situació amb propostes d'intervenció i indicadors de superació. ▪ Aprendre estratègies per a millorar l'autoconeixement en situacions crítiques. 	<p>Arran de les situacions d'urgència o immediatesa que es produeixen durant la realització del servei, es seleccionen aquelles amb potencial formatiu més elevat i s'estudien en petit grup seguint les següents pautes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ descripció de la situació (què va passar; agents implicats, directa i indirectament; descripció de la reacció (incloent pensaments, emocions... en el moment de l'experiència) ▪ explicació del que va passar (per què; reaccions dels altres agents i intencions que persegueixen) ▪ associació amb d'altres situacions idèntiques o semblants; propostes d'intervenció i indicadors de superació ▪ relacions amb aportacions teòriques de l'assignatura (inclou identificació de nous temes de formació). Tot el grup classe treballa sobre la mateixa situació i es preveu un espai per compartir els anàlisis dels aprenentatges extrets arran de la situació d'experiència. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar i descriure la situació d'experiència. ▪ Exposar les implicacions emocionals i relacionals que envolten la situació d'experiència. ▪ Explicitar i prendre consciència de les idees prèvies associades a la situació (fer emergir les pre-concepcions). ▪ Assenyalar els coneixements treballats fins al moment que es relacionen amb la situació d'experiència. ▪ Analitzar la situació i aplicar els coneixements adquirits de manera argumentada. ▪ Acostar-se a la realitat comprenent la seva complexitat (acceptant matisos i diferents interpretacions sense que això suposi pensar que totes les anàlisis són igual de bones). ▪ Establir connexions entre el nou aprenentatge i la construcció de la identitat professional i personal. ▪ Relacionar o transferir l'aprenentatge adquirit amb/a altres situacions d'experiència.

Exemple: El treball de l'alumnat requereix d'una pauta per a poder fer una anàlisi dels incidents crítics en profunditat. Com a exemple hem adaptat la pauta PANIC desenvolupada per Carles Monereo (2014)

A.DESCRIPCIÓ INCIDENT CRÍTIC (IC)

1. Què és el que va passar? (Describeu de manera cronològica com es van produir els esdeveniments, quan van passar – què havies fet abans i què estaves fent en aquell moment- i on es van produir). 2. Quina o quines altres persones estaven implicades, directa o indirectament? (Describeu amb més detall quines eren i quina va ser la seva implicació en l' IC). La seva implicació va consistir en... 3. Com vas reaccionar? Recordes què vas pensar, dir, què vas fer, com et vas sentir?

B. REFLEXIÓ SOBRE INCIDENT CRÍTIC

4. A què atribueixes el que va passar? 5. Anàlisi dels altres actors: Per què van actuar així? Quin era el seu propòsit? Actor 1, Actor 2, Actor n...: Concepcions sobre IC/ Sentiments associats al IC / Estratègies davant IC 6. T'havia passat abans? En cas que la teva resposta sigui afirmativa...En quina situació? Similituds i diferències Recordes com vas reaccionar llavors? (què vas pensar, dir, fer i/o sentir?)

C. INTERVENCIÓ I SEGUIMENT

7. Com intervenir: Sobre què intervenir? Amb quines accions? Indicadors del canvi? Actor 1, Actor 2, Actor n..

9. POSADA EN COMÚ ARTICULADA

FASE DE DESENVOLUPAMENT

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ACCIONS QUE POSSIBILITA
<p>Dinàmica per posar en comú els coneixements i les conviccions dels/les estudiants sobre un tema específic de forma documentada i productiva. Prèviament a la sessió, s'ha de treballar el tema de debat a partir de l'experiència, la lectura o la recerca; durant la sessió a l'aula s'ha de garantir tant la participació de en l'intercanvi d'arguments com en el sorgiment d'un document perdurable d'aquesta posada en comú conjunta. Posteriorment, cada alumne hauria de tornar al document elaborat conjuntament i reelaborar-lo a mesura que s'avança en els aprenentatges.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potenciar el debat enriquidor entre els/les estudiants: el contrast argumentat d'idees, el matís i el consens. ▪ Fomentar la participació activa dels/les estudiants a les aules com a revulsiu necessari del coneixement. ▪ Aprendre a articular les idees i els coneixements en documents de treball estructurats i compartibles.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La sessió de treball parteix de feines prèvies que hauran fet els/les estudiants de forma autònoma: la lectura d'un article, la posada en pràctica d'una intervenció didàctica o d'un servei, etc. ▪ El dia de classe, el/la professor/a plantejarà al grup unes preguntes directament vinculades a aquest treball previ. Aquestes preguntes es discutiran de forma organitzada a través d'una tècnica de grup cooperatiu com la del Puzzle (Parteix de la dinàmica dels grups base i grups d'experts. Cada membre del grup base és expert en un aspecte; es reuneixen els experts de cada tema i discuteixen i aprofundeixen en el seu camp: llavors cada membre retorna al seu grup base i transmet els coneixements apresos. Es procedeix d'aquesta manera successivament amb tots els aspectes d'especialització. Cada membre és responsable d'ensenyar als altres sobre la seva temàtica i d'aprendre de les temàtiques d'especialització.): ▪ Un cop s'han discutit les qüestions en grups d'experts i s'han compartit els resultats en grups-base, s'encomana als/les estudiants d'elaborar un document que reculli el treball de discussió amb tot el seu matís. Aquestes són algunes opcions: Decàleg, Columna d'opinió, Manifest. ▪ En la mesura que sigui possible, aquests documents s'han de compartir amb la comunitat interessada: publicar-los als diaris, fer-los públics a la Facultat, etc.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pensar críticament i formular noves preguntes. ▪ Comunicar-se i aprendre en el grup d'iguals, espontàniament o acadèmicament. ▪ Comunicar-se de forma argumentada amb el professorat, fent referència a idees, conceptes, teories... ▪ Distingir entre coneixement anterior i el nou coneixement.

Exemple: Com que les biblioteques avui dia s'estan redefinint i alhora s'està debatent socialment les funcions que han d'adoptar en el segle XXI, la professora considera oportú reportar aquest debat a l'aula i veure com es trasllada aquest debat sobre les biblioteques públiques en l'àmbit de les biblioteques escolars. Per això proposa la següent dinàmica per portar a terme en grups de quatre (els quals són grups de treball que porten a terme un projecte d'ApS conjuntament tot al llarg del semestre).

Abans de la sessió d'aula: La professora demana a tots els/les estudiants que llegeixin un article fonamental sobre aquest tema; a més a més, tres membres del grup han d'escollir i llegir un article d'entre els que es penjen a la plataforma virtual de l'assignatura. I el quart membre del grup ha de seleccionar un nou article sobre el tema, que es compartirà a la plataforma virtual juntament amb tots els/les altres estudiants.

El dia de la sessió: La professora proposarà quatre preguntes als/les estudiants que hauran de debatre a partir de la tècnica del puzzle: cada membre del grup de treball n'assumirà una i l'anirà a discutir amb els encarregats d'aquesta pregunta dels altres grups (grup d'experts). El fet que tots hagin llegit articles diferents enriqueix el debat. Després d'una estona, els estudiants tornen al seu grup de treball i expliquen les seves respostes: la resta de companys poden fer noves aportacions.

Després de la sessió: A partir d'aquestes respostes, els/les estudiants hauran de fer un decàleg inicial sobre com ha de ser la biblioteca escolar del segle XXI, el qual servirà d'encapçalament al seu projecte de renovació d'una biblioteca escolar (que és l'objectiu del programa d'ApS en què estan participant). El professorat vetllarà perquè les propostes que facin per a les biblioteques escolars siguin coherents amb l'ideari que ha de reflectir aquest decàleg.

10. FÒRUMS DE DEBAT EN LÍNIA

FASE DE DESENVOLUPAMENT

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ACCIONS QUE POSSIBILITA
<p>Són un espai virtual de participació voluntària que permet debatre temes controvertits relacionats amb l'assignatura mitjançant les interaccions entre estudiants, principalment, i professorat. És una eina que permet eixamplar els moments de diàleg i d'intercanvi amb propòsit formatiu i comunicatiu. Es troba dins d'una de les opcions del <i>Moodle</i> de l'assignatura.</p> <p>Aquests instruments, es reserven per aquelles ocasions, al llarg del desenvolupament de la docència, que han generat moments de debat a l'aula força interessants i als que no s'ha pogut donar el temps que necessitarien. Especialment per a aquestes ocasions, poder disposar d'un fòrum virtual on continuar la discussió pot ser un molt bon recurs.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Habituar-se a intercanviar idees i reflexions fora de l'horari de l'assignatura, eixamplant així el propi entorn d'aprenentatge ▪ Valorar la comunicació de les pròpies reflexions i les dels altres companys/es al voltant de qüestions controvertides com a una font possible d'aprenentatge. ▪ Construir conjuntament coneixement teòric al voltant dels temes o fets analitzats. ▪ Prendre consciència de la complexitat de l'educació, tant pel que fa a l'acció educativa com als sabers en què es fonamenta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La proposta dels/les estudiants o del professorat, es trasllada a l'opció de Fòrum del Moodle de l'assignatura. L'anàlisi de fets o temes problemàtics i/o controvertits que han estat plantejats en una sessió de classe i que no s'han tancat, bé perquè no es poden tancar (p.e., llibertat o autoritat en educació) o perquè no s'ha disposat del temps suficient per a tractar-los amb l'aprofundiment necessari, clarificant la controvèrsia i/o establint punts comuns d'acord al respecte. Sigui com sigui, és necessari que es detecti l'interès del grup o d'una part del grup per seguir reflexionant sobre el tema i activar l'eina. ▪ Segons el contingut, els debats poden ser de dos tipus: experiencials o teòrics. Pel que fa als primers, ens estem referint a una situació d'experiència viscuda recentment, relacionada bé amb els serveis d'ApS (p.e., motivar a la lectura) o amb d'altres entorns de pràctica (p.e., menjadors escolars) o de contacte amb la realitat (p.e., reacció d'una mare a un parc), o relacionada amb situacions on no es va saber intervenir o on van sorgir dubtes sobre la idoneïtat de la reacció. Pel que fa als segons, es pensa en conceptes, teories o propostes que acostumen a plantejar certa polèmica entre els/les estudiants, bé perquè trenquen amb idees clàssiques sobre l'educació (p.e., les escoles lliures), perquè costa d'entreveure les implicacions de cara a la pràctica educativa (p.e., relacions entre Educació Formal, No Formal i Informal) o bé perquè plantegen interrogants sobre els seus límits en ser aplicades (p.e., l'educació a les llars). ▪ L'/la estudiant que ha plantejat el fet o tema objecte de debat es responsabilitza d'obrir l'opció de Fòrum al <i>Campus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pensar críticament i formular noves preguntes ▪ Acostar-se a la realitat comprenent la seva complexitat (acceptant matisos i diferents interpretacions sense que això suposi pensar que totes les anàlisis són igual de bones).

Virtual. Per això ha de: buscar un **títol motivador** a l'activitat; escriure un **resum** breu, però entenedor que contextualitzi i **informi** del tema de debat; **recollir** la totalitat o el màxim de **reflexions** aportades durant la seva anàlisi a classe; i plantejar entre **una i tres preguntes** per a continuar el debat amb aquest suport.

- La participació és **voluntària** i totes les idees o propostes s'han de presentar recolzades en arguments. El/la professor/a porta un **seguiment del Fòrum**: llegeix la totalitat o gran part de les aportacions; realitza precisions, fa recordatoris o noves preguntes si ho considera necessari i, quan escau, fa esment a les sessions de classe d'idees que s'hi hagin expressat i que estan relacionades amb el contingut que aleshores s'està treballant. És necessari, però, que el/la professor/a faci **esment** de la marxa del fòrum a alguna sessió de classe com a mínim, per tal **d'estimular l'interès** i la **participació** i mostrar el valor formatiu de l'eina. El fòrum es tanca als pocs dies d'haver cessat l'activitat.
- *Optatiu*: Seria interessant que la mateixa persona que ha obert el tema de debat, en finalitzar, elaborés una **síntesi** de les principals **idees** que semblen **establertes** en relació al tema (p.e., el que sembla que és coneixement definitiu, el que és opinable o respon a plantejaments de caire més ideològic, el que és important de recordar...). Aquesta síntesi estaria **accessible** a tot el **grup-classe** mitjançant el *Campus Virtual*

Exemple: "L'infern està empedrat de bones intencions: intencionalitat educativa o manipulació?"

Resum: Inicialment semblava que teníem clara la diferència entre intencionalitat educativa i manipulació. “Intencionalitat educativa” fa referència al propòsit que mou a l’agent educador/a de contribuir amb la seva acció al desenvolupament de l’educand. “Manipulació” és quan una persona coacciona o enganya una altra, distorsionant la realitat i per al seu propi interès. Però, a mida que fèiem preguntes i posàvem exemples per a ser comentats, el tema es complicava i discrepàvem entre nosaltres: quan diem als infants que es portin bé, que els Reis de l’Orient estan mirant, estem manipulant? Semblava que l’entrellat de tot això tenia a veure amb una mirada introspectiva i sincera cap endins nostre.

Preguntes: Quins límits o condicions hem de posar-nos, com a mestres, a la nostra intencionalitat educativa? Aquests són vàlids per a totes les etapes i cicles de l’ensenyament? Els límits a la intencionalitat educativa dels mestres són o han de ser diferents als de les famílies? Per què?

11. NARRACIÓ DIGITAL

FASE DE TANCAMENT DEL PROJECTE

ACCIONS QUE POSSIBILITA

DEFINICIÓ

Relats d'històries mitjançant **imatges, so i vídeo**, donant com a resultat una breu pel·lícula en la qual la **vinculació afectiva** i **emotiva** d'allò narrat i la pròpia vivència de l'alumnat en són tres **fonamentals**.

OBJECTIU

- Explicar una **història curta** amb mitjans audiovisuals.
- Incorporar les **vivències** de l'alumnat a la narració audiovisual.

APLICACIÓ

Per construir una narració digital es poden seguir els següents **passos**:

- **1er. pas: La idea.** El primer pas i més important és la idea de la història: pensar el **tema**, el **fil conductor**, si hi haurà personatges, allò que s'explica ....
- **2on. pas. L'esquema.** Moltes vegades pot ser molt útil fer un esquema de la història que es dividirà en petits fragments que després es convertiran en diapositives, dibuixos o seqüències de vídeo.
- **3er. pas. Eina TIC.** Algunes propostes de recursos, programari i eines Web 2.0: **Presentacions de diapositives** (*Open Office Impress* o *Microsoft PowerPoint*); **Vídeo** (*Windows Movie Maker*, *Pinnacle Studio* o *Youtube*)

Per a dissenyar una narració digital, cal tenir presents **sis elements**:

- El **punt de vista personal** (jo narrador). Les històries sempre evidencien un punt de vista en **primera persona**. I això es materialitza en una **veu en off** que explica la història.
- **Complicació de la història.** Tota història presenta un moment que podem anomenar de **conflicte**, on sorgeix un problema.
- La **tensió dramàtica**. L'emoció de la història neix molt sovint d'explicar amb **sinceritat** les pròpies vivències.
- El **ritme** de la història, fruit d'ordenar amb **cadència les imatges i els sons**.
- La **veu en off**, que narrarà la història amb veu i imatges.
- La utilització d'una **música** adequada a la història ajuda a aconseguir **el ritme adequat**.

- Identificar i descriure la situació d'experiència.
- Exposar les implicacions emocionals i relacionals que envolten la situació d'experiència.
- Explicitar i prendre consciència de les idees prèvies associades a la situació (fer emergir les pre-concepcions).
- Distingir entre coneixement anterior i el nou coneixement.
- Establir connexions entre el nou aprenentatge i la construcció de la identitat professional i personal.
- Relacionar o transferir l'aprenentatge adquirit amb/a altres situacions d'experiència.

Altres recursos amb TIC:

Carpeta digital <https://sites.google.com>

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Línia del temps <http://timerime.com> <http://www.dipity.com>

Infografia <http://piktochart.com> <http://www.easel.ly> <https://developers.google.com/chart> / <https://infogr.am>

Núvols de paraules <http://www.wordle.net>

12. PÒSTER COL·LECTIU (MEMORIA REFLEXIVA VISUAL)

FASE DE TANCAMENT DEL PROJECTE

DEFINICIÓ	OBJECTIU	APLICACIÓ	ACCIONS QUE POSSIBILITA
<p>Realització en equip d'un pòster que sintetitzi les experiències educatives viscudes pels/les estudiants al llarg de la seva experiència d'ApS. Amb aquest objectiu es treballa per grups que han participat al mateix programa o intervingut al mateix centre amb la finalitat de comunicar els trets principals del projecte d'ApS al que han participat. Com a pòster col·lectiu entenem un espai textual i gràfic (en suport digital o en paper) en el que els/les estudiants hauran de concretar entre tres o quatre idees de l'assignatura vinculades a les experiències educatives viscudes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aprendre a sintetitzar la informació obtinguda de l'experiència educativa. ▪ Estimular la cerca del consens amb el grup els trets més rellevants de l'experiència viscuda. ▪ Assolir destresa en la claredat expositiva de les informacions a transmetre. ▪ Aprendre a clarificar bases conceptuais pedagògiques.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Un cop s'han portat a terme les experiències d'ApS, els/les estudiants tracten de destacar-ne la informació que els sembla més rellevant. A tal fi es proposa als i les estudiants algunes orientacions abans que elaborin l'activitat. Aquestes orientacions fan referència a aspectes generals i concrets de l'experiència viscuda (p.e., punt d'inici; dificultats i superació; punt d'arribada). Si hi ha molts alumnes en un mateix centre, caldrà fer-ne petits grups. ▪ Un cop seleccionats els moments o els trets que considerin, han de buscar la manera visual d'expressar-ho emprant el material que considerin. Aquest material parteix del que els/les estudiants ja han recopilat al llarg de la seva experiència i, per tant, aquí es tracta de fer-ne una selecció. Les imatges emprades cal que expressin, en la mesura del possible, les idees que pretenen transmetre, encara que sigui de forma simbòlica. ▪ S'ha d'insistir en la idea que la informació ha de ser breu, concisa i clara i que, per tant, mitjançant el pòster no és possible fer molts matisos reflexius o conceptuals que sí es poden expressar mitjançant altres instruments. ▪ Finalment, s'organitza un espai per a exposar els diferents pòsters tant a la Universitat com als centres d'ApS. Si fos possible, es poden determinar moments en què hi serien presents els/les estudiants que els han elaborat per si el públic volgués comentar-los amb ells/elles.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar i descriure la situació d'experiència. • Exposar les implicacions emocionals i relacionals que envolten la situació d'experiència. • Explicitar i prendre consciència de les idees prèvies associades a la situació (fer emergir les pre-concepcions). • Comunicar-se i aprendre en el grup d'iguals. • Acostar-se a la realitat comprnent la seva complexitat (acceptant matisos i diferents interpretacions sense que això suposi pensar que totes les anàlisis són igual de bones). • Establir connexions entre el nou aprenentatge i la construcció de la identitat professional i personal.

Exemple: Un cop organitzats els grups, es fa alguna de les següents propostes:

- Tracta d'explicar de forma sintètica la teva experiència.
- Escull tres moments que et semblin molt significatius de la teva experiència.
- Pensa i explica, de manera breu, que t'endús de l'experiència viscuda.